

FIGYELŐ

Beszámoló a Magyar Gyógypedagógusok Egyesülete 45. Országos Szakmai Konferenciájáról

A Magyar Gyógypedagógusok Egyesülete 45. Országos Szakmai Konferenciája 2017. június 28-30. között Kaposváron zajlott a Bárcti Gusztáv Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézménnyel közös szervezésben, Szita Károly polgármester úr fővédnöksége mellett.

A konferencia szervezőit és résztvevőit Balog Zoltán, az Emberi Erőforrások Minisztere levélben köszöntötte.

Kerettéma: TANULÓK, KÜLÖNBSEGEK, ISKOLÁK

Mottó: "Azért vagyok pedagógus, hogy a természetnek nyers gyémántját szép vigyázattal csiszoljam kristályba." (Németh László)

Ismeretes, hogy a gyógypedagógiai ellátás körébe tartozó iskoláskorú tanulónépesség sokszínűsége a közöttük fennálló egyéni különbségekben rejlik, amely az iskoláztatás időszakában *mindenki számára hozzáférhető intézményi háttérrel*, a beavatkozási stratégiák, az együtt- és különnevelés különböző formáit jelenti. Mindezek természetesen nem függetleníthetők *az iskoláskor előtti korai és iskoláskort követő felnőttkori ellátás, az ún. „differenciált kísérés”* kérdéseitől. A MAGYE ez évi 45. Országos Szakmai Konferenciája, még ha a „tanulók” megnevezés iskoláskor-központúságot is sugall, az életkorokon átívelő társadalmi megsegítés kérdéseinek áttekintésére tesz kísérletet azzal a szándékkal, hogy az együttműködés szükségességét hangsúlyozza: szülőkkel, többségi pedagógusokkal, szakembercsoportokkal – a „közösen” elve alapján. Sem az együttműködés fontossága, sem a tanulók egyéni sajátosságainak hangsúlyozása nem új keletű a hazai köznevelésben. Érdemes visszanyúlni Báthory Zoltán „Tanulók, iskolák, különbségek” című munkájához, amely a differenciáló nevelés kérdéseit, elméleti vonatkozásait, gyakorlati megvalósíthatóságát, annak szükségességét tárgyalja, s amelynek átgondolását nem nélkülözhetik a XXI. század ellátási rendszerei. A kerettéma egyúttal alkalmat nyújt arra is, hogy megemlékezzünk a korábban a gyógypedagógiai intézményekhez kapcsoltan működött Gyógypedagógiai Pszichológiai Laboratórium 115 évvel ezelőtti megalapításáról és működéséről, ami Ranschburg Pál (1870-1945) nevéhez kötődik, és amely szemléletünkre, tevékenységünkre napjainkig hatással van. A köznevelés folyamatosan változó, átalakuló és remélhetően megújulást is hozó világában

egyre nagyobb szükség van arra az innovatív, alkotó jellegű munkára, amely a gyógy-pedagógiai ellátás különböző szinterein, többségi és speciális intézményekben, pedagógiai szakszolgálati tevékenység során, vagy a felnőttek kísérését segítő programok keretében zajlik. A visszajelzések tükrözik a megújulás iránti nyitottságot, az előrelépés szándékait, de jelzik azt is, hogy a korai életkortól a felnőttkorig ívelő ellátást igen sok probléma, feszültség terheli. Egy konferencia alkalmas keret arra, hogy mindezek felszínre kerüljenek és segítsék a gyógypedagógia sokszínű nevelési, oktatási, fejlesztési feladatainak megvalósulását, a diagnosztika, a terápia és a rehabilitáció újabb kérdéseinek áttekintését – hangzott el az elnöki köszöntőben.

A hagyományoktól eltérően a konferencia a kaposvári Városháza dísztermében a „nulladik nap” programjával indult a rendezőknek azzal a szándékával, hogy mozgósítsák a város és környéke köznevelési intézményeiben dolgozó többségi pedagógusokat, a fogvatékoság kérdései iránt érdeklődő szakembereket. A mintegy 150 résztvevőt Kajáry Ildikó, a MAGYE főtitkára, Stickel Péter tankerületi igazgató, Szászne Hajdú Katalin festőművész és Varga László, a Kaposvári Egyházmegye püspöke köszöntötte.

A konferencia résztvevői nagy érdeklődéssel hallgatták dr. Solti Péternek, a Klebelsberg Intézményközpont elnökének az előadását, majd a sajátos nevelési igényű, kiemelt figyelmet igénylő gyermekek, tanulók nevelésének, ellátásának, társadalmi beilleszkedésének különböző kérdéseiről esett szó.

Tóthné Schiebelhut Lívia, a mohácsi Meixner Ildikó EGYMI igazgatója *Együttműködésben a többségi intézményekkel*, témában, **Szabóné Kudomrák Zsuzsanna**, a kaposvári Kodály Zoltán Központi Általános Iskola főigazgatója *Integráció az általános iskolákban*, **Nagy Szilárd**, a Romániai Magyar Gyógypedagógusok Egyesületének elnöke *Igények és lehetőségek az erdélyi magyar gyógypedagógiában*, **Szabó Ákosné**, az ELTE BGGYK Atipikus Viselkedés és Kogníció Gyógypedagógiai Intézetének munkatársa a *Formális és informális szexuális nevelés tanulásban akadályozott gyermekek és fiatalok körében* címmel, **Kiss László**, az EMMI Köznevelési-irányítási Főosztályának szakszolgálati és gyógypedagógiai referense *A gyógypedagógiai és a szakszolgálati intézményekkel kapcsolatos jogszabályváltozások, fejlesztések* témában tartott előadást. *Hogyan tovább? A felnőtt ellátás területét érintve* **Giflo H. Péter**, az FSZK NKft. ügyvezetője adott áttekintést.

A plenáris ülés helyszíne 2017. június 29-én, csütörtökön az AGÓRA – Együd Árpád Kulturális Központ volt. A polgármesteri és elnöki köszöntőket követően a résztvevők egy hangulatos gyermekműsort láthattak, majd a hagyományoknak megfelelően kitüntetések átadására került sor. Ezután a plenáris előadásokra került sor.

Plenáris előadások

Mesterházi Zsuzsa, ny. főiskolai tanár Eötvös Loránd Tudományegyetem (ELTE), Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar (BGGYK), Atipikus Viselkedés és Kogníció Gyógypedagógiai Intézet

A gyógypedagógus szakmai identitásának kialakulása – képzésmódszertani szempontok kérdéseit tekintette át az alábbi tartalom alapján: A gyógypedagógus szakmai szerepeinek és felkészültségének tradicionális elemei. A gyógypedagógiai szakterület, a gyógypedagógia-tudomány és a gyógypedagógus-képzés strukturálódásának folyamata és mai állapota. A tanulásban akadályozottak pedagógiája szak és szakirány kialakulása. A szakirány aktuális képzési követelményei (ismeret, képesség, attitűd, felelősség), a szakirányon végzettek alkalmazási területei. A gyógypedagógus-szerep változásai (elvárások, tevékenységek, értékek). A szakmai identitás értelmezése és kialakulásának elősegítése a képzési folyamatban. Az identitásalakulás képzés-módszertani szempontjai: (1) a szakirány alapismereteinek fókuszpontjai, (2) szaknyelv használata, (3) folyamatok, változások felismerése, értelmezése (4) gyakorlat-közelség, (5) biográfiai szemlélet, (6) hiteles tudásközvetítés, (7) személyes nézetek, szakmai értékek, pályakép.

Metzger Balázs általános főigazgatóhelyettes, Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat *A befogadó intézményekkel kialakított együttműködés lehetőségei a szakértői bizottsági feladatellátásban* témában kiemelte, hogy a pedagógiai szakszolgálati tevékenység részeként folytatott szakértői bizottsági feladatellátás országos, megyei és járási keretek között valósul meg. A különleges bánásmódot igénylő gyermekek, tanulók esetében a végső cél a megfelelő komplex ellátást biztosító intézményi háttér megléte. A jogi szabályozás megteremtette ennek feltételeit, kiemelten a sajátos nevelési igényű gyermekek esetén, az ellátás sikeressége azonban csak a résztvevők együttműködésével szavatolható. Az előadás a mindennapok gyakorlatában sok problémát hordozó rendszer működésének újabb tapasztalatait, fővárosi modelljét mutatta be.

Prónay Beáta, főiskolai docens, dr. Németh Tünde, Góczán-Szabó Ildikó gyógypedagógus, klinikai szakpszichológus, dr. Danis Ildikó

Amikor kicsik még – az Integrált szülő-csecsemő/kisgyermek konzultáció helye a gyógypedagógiában című előadásukban hangsúlyozták, hogy a gyermek pszichoszociális és érzelmi fejlődését születéstől kezdve számos kedvezőtlen körülmény befolyásolhatja. Ezek lehetnek többek között átélt stresszhelyzetek és különböző típusú testi-lelki traumák (például atipikus és megkésett fejlődés), a szülők kiegyensúlyozatlan pszichés állapota és saját negatív gyermekkori tapasztalataik, esetleg az anya pszichotikus megbetegedése és/vagy személyiségzavara. Mindezen problémák előidézhetik érzelmi és viselkedésszabályozási (regulációs) zavarok és kapcsolati problémák megjelenését. A szülő és a gyermek oldaláról, valamint az interakciók kisiklásából adódó problémák feltárása és ezek megoldására irányuló, egyre szélesebb körben használt módszer az integrált szülő-csecsemő/kisgyermek konzultáció. Ennek a módszernek a jellemzőit és lehetőségeit mutatták be előadásukban, érintve az atipikus fejlődést is.

A szakmai programot egy hangulatos, divatbemutatóval kísért társas vacsora zárta le a Bárczi Gusztáv Módszertani Központ kertjében.

A pénteki szakosztályi nap a résztvevőknek igen gazdag, sokszínű programot kínált, amelyet a szakosztályi előadásokon részvevők nagy száma igazolt. Szakosztályokon átívelő műhelymegbeszélés zajlott a délelőtt folyamán a gyógypedagógiai óvodák helyzetéről Czeizel Barbara miniszteri biztos közreműködésével, egy tavasz folyamán lezajlott rendezvény folytatásaként.

A problémák versus javaslatok kérdése Kajáry Ildikó összeállításában az alábbiakban olvasható azzal a kéréssel, hogy amennyiben bárkinek ehhez további kiegészítenivalója van, írja meg a MAGYE főtítkárnak.

Problémák

Infrastruktúra, eszközellátottság

A gyógypedagógiai óvodába járó gyermekek sérülésének halmozódása miatt szükséges biztosítani a megfelelő méretű fejlesztő helyiségeket, közlekedési lehetőségeket, a mosdókban a pelenkázó részeket. Etetéshez, ültetéshez a megfelelő kialakítású (például a Pető Intézetnél kapható) székek, kanalak stb.

Személyi ellátottság

Jelenleg a finanszírozott keret csoportonként egy fő dajka és 3 óvodai csoportonként egy fő pedagógiai asszisztens.

Emellett csoportonként 50 a pedagógusok finanszírozott órakerete, amelyből az egyéni mozgás- és beszédfejlesztés foglalkozások nem oldhatók meg.

Munkaidő, szabadság, nyitva tartás

Az óvodában dolgozó gyógypedagógusok heti neveléssel-oktatással lekötött munkaideje 20 óra, az óvodai nyitva tartást a fent leírt létszámmal reggel 6-tól este 6-ig biztosítani kell, ami azt jelenti, hogy van dajka, aki 6-ra jár dolgozni, de 2-kor elmegy, az ébresztésnél már nincs a csoportban megfelelő létszámú segítő.

A szabadság a dajka számára a Munka Törvénykönyve szerint jár, pedagógiai asszisztensek és pedagógusok számára 46 nap, de az éves folyamatos nyitva tartást és felügyeletet kell megoldani.

Az óvodában dolgozó gyógypedagógus számára nem jár osztályfőnöki pótlék és órakedvezmény, de a szülőkkal történő megbeszélések, a gyermekek egyéni fejlesztési tervének elkészítése, a gyermekek fejlődésének mérése, értékelése és a szülő számára értékelés kiadása kötelező.

Megoldási javaslatok

Az óvodák eszközeinek bővítése a különleges igények függvényében, figyelembe véve a napi önkiszolgálási, kommunikációs, közlekedési igényeket a minél nagyobb önállóság elérése érdekében.

A személyi ellátottság, munkaidő, szabadság, nyitva tartás, jogviszony, kötelező feladatellátás, iskolabusz problémájának tekintetében javasolt, hogy a Köznevelési törvényben meghatározott gyógypedagógiai nevelési-oktatási intézmény önálló intézménytípusként jelenjen meg, vonatkozzanak rá egységes szabályok.

Köznevelési törvény 6. melléklete:

Óvodai csoportok részére minden fogyatékosági típusnál járjon heti 11 óra rehabilitációs-rehabilitációs órakeret. Heti 50 óra keret nagyon kevés, értelmi fogyatékos óvodás számára nem jár rehabilitációs órakeret. (Ezt nem tudni, mikor lett így, semmit nem lehetett a változásról hallani.)

Köznevelési törvény 5. melléklete:

Vezetői óraszámok meghatározásánál ne a gyógypedagógiai óvoda gyermeklétszáma függvényében legyen a vezető óraszáma meghatározva, hanem csoportszámtól függően:

- 1 SNI óvodai csoport
vezető – 6, vezető-helyettes - 10 óra
- 2 SNI óvodai csoport
vezető – 6, vezető helyettes - 8 óra

Szakértői vizsgálatok, diagnózis

A gyógypedagógiai óvodába járó gyermekek szakértői véleményeiből sokszor hiányoznak társuló zavarokra vonatkozó diagnózisok (például nincs megjelenítve a mozgás-, hallás-, látásérülés megléte). Ez nehezíti teszi a fejlesztési irányok megállapítását, illetve az óvoda eszközszükségleteit nehéz indokolni.

Jogviszony, kötelező feladatellátás

A gyógypedagógiai óvodai jogviszony sok ellátási forma igénylésének alapja. Iskola, óvodabusz hálózat kialakítása. Fontos a súlyosan és halmozottan sértült óvodások intézménybe jutásának megoldása iskolabusz hálózat működtetésével. A járművekbe kísérő alkalmazása is szükséges.

SNI óvodások létszámának, ellátási formájának felmérése

- 3 SNI óvodai csoport vagy e felett
vezető – 4, vezető helyettes – 6 óra

Mivel a többcélúságot nem igen ismeri a törvény:

legalább 3 intézményegységből álló gyógypedagógiai nevelési-oktatási intézmény vezető – 2, intézményegységvezetők csoportlétszámtól függően.

A gyógypedagógiai óvoda az iskolai tanév rendje szerint működik, nyáron pedagógus vagy dajka, gyógypedagógiai asszisztens bevonásával ügyeleti rendben tart nyitva.

Valamennyi fejlesztést igénylő terület megjelenítése szükséges a fejlesztések szakmai alátámasztása érdekében, összefüggésben speciális terápiák bevonásának indoklásával.

A gyógypedagógiai óvodában nem ismeri a törvény a magánóvodás fogalmát a magántanuló mintájára. Ez nem is volt fontos, amíg nem volt kötelező az óvodába járás. De közlekedési, egészségi, egyéb fejlesztés igénybevétele és más hasonló okokból sok kisgyermek esetében magas lehet a hiányzások száma, illetve előfordulhat, hogy csak bizonyos napokon tud a gyermek óvodába jönni. A gyermek érdekét figyelembe véve fontos lenne az ún. „magánóvodás” megnevezés intézményesítése.

Sok közlekedtetési probléma áll elő a mozgáskorlátozott, valamint az autizmus spektrum zavarban érintett óvodásoknál.

Jó lenne tudni, hogy a korai ellátásból az óvodába történő átlépéssel és a hatéves korig történő integrált ellátással hány olyan leendő elsős van az intézményekben, akik számára szegregált iskolai férőhely kell a tankötelezettség megkezdésekor.

Jelenleg ellátott, sajátos nevelési igényű 4 évesek létszámának és ellátási formájának felmérése szükséges!

Legfőbb javaslat, hogy a gyógypedagógiai nevelési-oktatási intézmény fogalom legyen egységes, önálló intézmény típus; vonatkozzanak rá egységes szabályok és ne kelljen külön a többségi óvoda, általános iskola és középfokú iskola szabályait is figyelni. Megfelel a teljes intézményre egy egységes tanulmányilvántartás, naplók, intézményi jogszabályok, létszám és szakmai irányelvek.

Szakosztályi programok

Autizmus Szakosztály

Szakosztályvezető: Ószi Tamásné

A szakosztály programja igen gazdag volt ebben az évben is: a gyakorlatban jól alkalmazható, tudományosan megalapozott módszerekről, a legfrissebb hazai kutatásról, valamint az országos jelentőségű szakmai és érdekvédelmi projektekről egyaránt tájékozódhattak a résztvevők. Elhangzott előadásaink rövid ismertetése:

Hadi Karolina (Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény, Kaposvár) *Autizmus spektrum zavarral élő gyermekek, tanulók fejlesztése a kaposvári Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Módszertani Intézményben.*

Az Intézmény háromtól huszonöt éves korig nyújt autizmus-specifikus ellátást, fejlesztést, nevelést-oktatást az óvodától a szakiskoláig.

Gyórfy Anikó (AOSZ) *Bemutakoznak a vidéki AOSZ Info-Pont Irodák.*

Az AOSZ Info-Pont Irodák az Autisták Országos Szövetségének szolgáltatásait nyújtják az ország 6 pontján, a helyi környezetbe ágyazottan. Komplex szolgáltatást nyújtanak a családok és a szolgáltatók számára a korszerű, autizmussal kapcsolatos ismeretek megszerzésében, információ-áramoltásban, kapcsolatépítésben, helyi együttműködések elindításában.

Ábrahám András (MTA-ELTE Autizmus Szakmódszertani Kutatócsoport) *Bemutakozik a MASZK.*

Az MTA-ELTE Autizmus Szakmódszertani Kutatócsoport 2016. szeptember 1-jével kezdte meg működését, az MTA Tantárgy-pedagógiai Kutatási Programja keretében elnyert – 2016-2020 közötti időszakra irányuló – kutatási támogatás segítségével. A szakmódszertani koncepció több diszciplína bevonásával dolgozik, fókuszában az autizmus spektrum zavarral élő gyermekek és családjaik korszerű, evidenciákon alapuló támogatása áll.

Horvát Krisztina, Simó Judit (FSZK) *És (8)PONT? Hogyan tovább? A fogyatékos személyek számára nyújtott szakmai- és közszolgáltatások hozzáférhetőségének kialakítása, fejlesztése (EFOP-1.9.2.) című projekt és az autista emberek ellátás-fejlesztésére vonatkozó feladatai.*

A kiemelt projekt az FSZK mint projektgazda gondozásában indult el 2017 áprilisában. Legfőbb célkitűzése az egyes fogyatékoságokból adódó igényekre reagáló közszolgáltatás fejlesztés, és a közszolgáltatásokhoz való hozzáférés javítása.

Vígh Katalin (ELTE Radnóti Miklós Gyakorló Általános Iskola és Gyakorló Gimnázium) *Milyen kihívásokkal kell szembenéznie autizmussal élő tanulónak többségi iskolában?*

Az előadás számba vette azokat a kihívásokat és megoldásokat, amelyekkel a szerző a 2-12. osztályos, autizmussal élő tanulók támogatása kapcsán találkozik.

Takács Ildikó, Kutyifa Anikó (Kiskőrösi EGYMI) *Spektrumtúra-avagy útjelzők az autizmus ösvényén.*

Az előadásban két intézményi jó gyakorlatot ismerhettünk meg, a szociális készségfejlesztő csoport alkalmazása, valamint a kihívást jelentő viselkedések megelőzése és kezelése témájában.

Dobó Dorottya, Győri Miklós (ELTE BGGYK Gyógypedagógiai Pszichológiai Intézet) *Autizmussal élő felnőttek olvasási folyamatainak tekintetűvetéses vizsgálata – az első eredmények és a távlati perspektívák.*

Az előadás szisztematikus szakirodalmi áttekintés alapján mutatta be a nemzetközi diskurzus jelen állását az autizmusra jellemző olvasási folyamatok vizsgálata terén, s emellett ismertette a jelen kutatásban alkalmazott paradigmát, mely segítségével magasan funkcionáló, autizmussal élő felnőttek olvasási és kognitív profiljának felmérését célozzák a szerzők.

Solymosi Eszter, Havasi Ágnes (ELTE BGGYK; Autizmus Alapítvány) *A videomodellálás technikájának alkalmazása autizmus spektrum zavarral élő serdülők kommunikációjának fejlesztésében.*

Két fiattal végzett munka ígéretes eredményeit ismerhettük meg az előadásban.

Mándoki Noémi (Gennaro Verolino Általános Iskola, Készségfejlesztő Szakiskola és Kollégium). *IKT eszközök a kommunikáció szolgálatában: két év használat tapasztalatai egy szegregált autista osztályban.*

Az IKT eszközök mindennapi fejlesztésben, oktatásban való alkalmazásának előnyeit, nehézségeit és az osztályon belüli használat körülményeit, feltételeit mutatta be a szerző.

Szilágyi Anna (Autizmus Alapítvány Általános Iskolája, ELTE BGGYK). *Szobatisztasági tréning autizmus spektrum zavarban-esettanulmány.*

Egy autizmus spektrum zavarral élő gyermek sikeres szobatisztasági tréningjének gondosan dokumentált, szisztematikus méréseken alapuló eredményeit ismerhettük meg.

Szabó Ágnes, Havasi Ágnes (ELTE BGGYK) *Autizmussal élő nembeszélő, általános iskolás gyermekek iskolai szabadidős tevékenysége.*

A bemutatott kutatás legfontosabb kérdései: melyek a nembeszélő gyermekek játéktevékenységeiknek főbb jellemzői; a szabadidős tevékenységekben mennyire

vannak jelen a strukturált oktatás és annak részét képező protetikum környezet elemei, és hogy milyen nevelési, oktatási célok jelenhetnek, illetve jelennek meg ezekben a helyzetekben.

Sulyok Eleonóra (Zalaegerszegi Nyitott Ház EGYMI) *Autizmus specifikus intézményfejlesztés lehetőségei a mesterpedagógus minősítés által – zalaegerszegi példa.* A szerző mesterpedagógusi programjában az Autizmus Koordinációs Iroda Autizmus-specifikus Önértékelési szempontrendszer alapján végzett intézményi fejlesztést mutatta be.

Filiczki Anita, Havasi Ágnes (Pivár Ignác Általános Iskola és Speciális Szakiskola, a Cházár András EGYMI, Kollégium és Gyermekotthon tagintézménye; ELTE BGGYK) *Az autizmus spektrum zavarral élő gyermek élménymegosztó viselkedésének fejlesztése.*

Az előadás egy 17 éves, autizmussal élő, magasan funkcionáló kamasz esetén keresztül több autizmus-specifikus módszer (Szociális Történetek, a napló és a video-modell) sikeres alkalmazását mutatta be.

*Az előadásokon kívül nagy érdeklődést váltott ki Jelencsics Beáta (Győr, Radó EGYMI) *Tükörintegráció* című, frissen megjelent módszertani kiadványa, mely az óvodából az iskolába való átmenet támogatását szolgálja.*

Korai Fejlesztés és Iskolaegészségügyi Szakosztály

Szakosztályvezető: Melegné Steiner Ildikó lemondása után a továbbiakban Bíró Rita Zsófia

A szakosztályi programot a hagyományokhoz híven a helyi szakemberek előadásai kezdték.

Csíkváriné Takács Anikó (Somogy Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Kaposvári Tagintézmény) *Együtműködési formák és lehetőségek a Somogy Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Kaposvári Tagintézmény korai fejlesztés gyakorlatában.*

A szerző előadásában bemutatta a helyi adottságokat és intézményi kapcsolatrendszert. A nagy településszámú ellátási körzetben a korai fejlesztő tevékenység egyik legnagyobb hozadékaként a preventív munkát emelte ki. A védőnőkkel közös rendezvényeket szerveznek. A gyermekneurológus orvosokat megismertették a szakszolgálati protokollal, rendszeres esetmegbeszéléseket tartanak az orvosokkal teamben. A különböző együttműködési formák és a tudatos PR tevékenység a napi munkában tudatosságot, holisztikus szemléletet, horizontális tudásátadást, innovációkat és professzionális kommunikáció erősödést eredményezett. A jelzőrendszer hatékonyabb alkalmazása, a szülői kompetenciák erősödése az említettekkel együtt gyorsabb ütemű fejlődést generál a gyermekeknél.

Veresné Tar Erika (Somogy Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Kaposvári Tagintézmény) *Mozgásterapeuta szakemberek együttműködése a korai fejlesztés gyakorlatában.*

Előadásában a szerző a csapatépítést, a dinamikus, szakmaspecifikus ellátást, az egészségügy és a pedagógia állandó jelenlétét hangsúlyozta. A prioritások figyelembevételével vezette le a terápiás folyamatot az első találkozástól a vizsgálaton, az állapotfelmérésen, a

profilterképek készítésén, a konzultáción, team munkán át, a békés átvezetésig egyik terápiából a másikba.

Csatos Brigitta (Somogy Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Siófoki Tagintézmény) *Etetés- és evészavarok terápiája a korai megsegítésben – tünetek és megoldások egy eset bemutatásán keresztül.*

Előadásában az evészavarok nagy számára (a tipikus fejlődésben 25%, a problémát mutató gyermekeknél 80% érintett) hívta fel a figyelmet. A terápiás lehetőségeket egy eset kapcsán mutatta be.

Domonkosné Rippel Éva (Somogy Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Barcsi Tagintézménye) *A barcsi szociális és gyermekotthonban élő gyermekek korai fejlesztése, sajátos helyzete, a szülők bevonása nélküli lehetőségek.*

Előadásában a korai fejlesztés egyik kevésbé ismert, speciális területét mutatta be. Az egészségügyi gyermekotthonban élő, sokszor halmozottan sérült kisgyermekek fejlesztésében a kapcsolatot a szülők jelenléte nélküli helyzetben az ápoló személyzet jelenti. A térségben a támogatott lakhatás megvalósítása a közeljövő kiemelt célja. A Baracson épülő Cseperedő Házat 2018 decemberében fogják átadni.

Dr. Gergőné Babina Jusztina, Szalay Miklós, Harangozó Renáta, Szabóné Panyi Éva, Tamasiánné Csobod Andrea (Somogy Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Marcali Tagintézménye) *„Gyermekút a korai intervencióban” a Marcali Tagintézmény gyakorlatában.*

A közös előadásban bemutatták a tagintézmény fejlődésének útját 1981-től napjainkig. Az előadás kitért a logopédus, a gyógytornász és a pszichológus munkájának korai intervencióban való létjogosultságára, a helyi mentálhigiénés megsegítés kialakítására. Újdonság a korai intervenció témában készült mesterprogram.

Siteri Erika (Fejér Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Móri Tagintézménye) *Az integrált szülő-csecsemő/kisgyermek konzultáció megvalósításának lehetősége a pedagógiai szakszolgálat feladatellátása során.*

Előadásában ismertette a szülő-csecsemő/kisgyermek konzulens által felvállalható problémákat, például agresszív viselkedés, dac, anyához való túlzott ragaszkodás, testvérféltékenység stb. Saját gyakorlatukból kiemelt egy esetet, melynek bemutatásával rávilágított az említett szakember lehetőségeire a szakszolgálati tevékenységek között.

Bíró Rita Zsófia, Csepeliné Faragó Gabriella (Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat XXII. Kerületi Tagintézménye és XXII. Kerületi Bölcsőde) *Új utakon együtt, együttműködési lehetőség a korai fejlesztésben.*

A közös előadásban bemutatták a gyógypedagógus és a bölcsődei kisgyermeknevelő együttműködésének jó gyakorlatát. Saját, belső kérdőívet állítottak össze a kisgyermeknevelők, védőnők és gyógypedagógusok együttműködésének javítására. Az előadók a szakemberek teammunkája mellett a szülőedukáció fontosságát is hangsúlyozták.

Schlick Mónika (Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat XIV. Kerületi Tagintézménye) *Mozgásfejlesztés a korai fejlesztésben.*

Előadásában egy elméleti bevezető után, melyben a módszertani elveket ismertette, saját mozgásfejlesztő tevékenységét mutatta be filmfelvételeken. A szemléletes filmrészletek közben a különböző kórképek kezelésébe nyújtott bepillantást.

Vörös Zsófia (Gézengúz Alapítvány Győri Intézet) *2-4 éves, beszédben megkésett gyermekek intellektuális képességvizsgálatának gyakorlata a Gézengúz Alapítványnál.*

Előadásában bemutatta saját intézményének diagnosztikus gyakorlatát, melyben a Bayley III., a Brunet-Lezine, SON, WPPSI, M-CHAT vizsgálóeljárást használják.

Schuchné Rumpfi Henriette, Burai Gréta (ELTE Gyakorló Óvoda és Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény) *Állat-asszisztált terápia a korai fejlesztésben gyógypedagógus és gyógytornász szemmel.*

Előadásukban beszámoltak az intézményükben működő, pályázati forrásokból finanszírozott kutyaterápiáról. A gyógytornász szemszögéből a kutya „eszközzé” lett a funkcionális mozgásformák kialakításához, a gyógypedagógus szemszögéből stimulátorként jelenik meg.

Dr. Földiné Angyalossy Zsuzsanna (Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat Látásvizsgáló Tagintézménye) *Így fejlesztünk... így fejlődünk.*

Filmbemutató zárta a szakosztályi programot, melyben a Látásvizsgáló Tagintézményben működő korai fejlesztés gyakorlatáról kaphattunk színes és tartalmas képet.

Összegzés: A szakosztályi program tartalmas és változatos volt; számot adott a szakterület újdonságairól (szülő-csecsemő/kisgyermek konzulens bevonása az intervenció munkába), kereste a szakszolgálati tevékenység hatékonyságának növelési lehetőségeit (együtműködési formák, tudatok PR tevékenység, holisztikus szemlélet, horizontális tudásátadás, innováció, professzionális kommunikáció). Mindezeket igazolta a nagyszámú hallgatóság jelenléte az előadásokon. Szakosztályi megjegyzések, javaslatok a MAGYE elnöksége és a KLIK felé:

- Az országos konferencián a szekcióülések ne párhuzamosan menjenek, hogy lehetőség legyen több előadás meghallgatására. Legalább a nagy érdeklődésre számot tevő szakosztályi programok külön (kiemelt) időszávot kapjanak.
- A szakmai ágazati területek összhangját készítsék elő jogszabályi szinten is.
- A jó gyakorlatok bemutatása mindenkit megerősít – a tagság visszajelzése alapján.
- A pályázati források Közép-Magyarországon is elérhetőek legyenek.
- A konferencián való részvétel legyen támogatott, hogy minél nagyobb létszámban tarthassuk az országos konferenciát.
- Szakfolyóiratok előfizetésének támogatását kérik az intézmények, évek óta semmilyen szakmai folyóirat nem érhető el a gyógypedagógiai intézményekben és a szakszolgálatoknál. Ez nem segíti a szakmai tudás frissen tartását (GYOSZE, Fejlesztő Pedagógia, Pszichológiai Szemle, Köznevelés stb.)
- A pedagógusképzés támogatását javasoljuk, kérjük, különös tekintettel a szakvizsga képzésre.

Szomatopedagógiai Szakosztály

Szakosztályvezető: Lénárt Zoltán

A szakosztályi ülés megnyitásakor az új szakosztályvezető/üléselnök röviden ismertette a személyi változásokat, valamint az egyesület és a szakosztály működésével kapcsolatos aktualitásokat. Az első blokk előadásai a szomatopedagógiai diagnosztika aktuális kérdéseivel foglalkoztak.

Proszonyák Zsuzsanna (Napsugár Gyógypedagógiai Módszertani Központ-Kaposvár) *Környezeti tényezők jelentősége a Dunántúlon lakó mozgásfogyatékossgal élő gyermekek esetében.*

Házigazdaként ismertette a Kaposváron és környékén zajló szomatopedagógiai tevékenységeket. Előadásában egy FNO-alapú átfogó felmérés eredményeit ismertette, amelyet a Dunántúli Régióban élő, 3-29 év közötti, mozgásfogyatékossgal élő gyermekek és fiatalok körében végzett.

Lőrincz Borbála Elvira, Mlinkó Renáta (ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar, ELTE Gyakorló Országos Pedagógiai Szakszolgálat) *A Mozgás-ABC-2 módszertani ismertetése és hazai kipróbálásának (pilot vizsgálatának) tapasztalatai.*

Egy, az iskolakészültségi vizsgálatoknál, illetve komorbid állapotok esetén alkalmazható módszer magyarországi kipróbálásáról számoltak be előadásukban.

Borzán Tünde és munkatársai a (Mozgásjavító Óvoda, Általános Iskola, Gimnázium, Szakgimnázium, Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény és Kollégium, továbbiakban: Mozgásjavító) *GMFM vizsgálat a Mozgásjavítóban.*

Az intézményben tanuló gyermekek nagymozgásait mérték fel a Gross Motor Function Measure (GMFM) magyar változatával. A kutatási beszámoló elkészítésében segítségére volt Péntek Dózsa Melinda (ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar Gyógypedagógiai Módszertani és Rehabilitációs Intézet, továbbiakban: ELTE BGGYK GYMRI SZP).

Tóth Adrienn, Révész Rita (Mozgásjavító) *Nonformális oktatással az együttnevelésért – egy nemzetközi projekt és egy hazai tanfolyam tapasztalatai.*

Előadásukban egy nemzetközi projekt keretében kidolgozott tréningprogramot mutattak be.

A „Fiatalok fóruma” blokkban – hagyományainkhoz híven – pályakezdő kollégáink ismertették kiváló szakdolgozati kutatásaik eredményeit.

Buzás Lili (ELTE BGGYK GYMRI SZP) *II-es típusú osteogenesis imperfecta diagnózisú gyermek mozgásképességeinek a vizsgálata.* Az előadás az előadó betegsége miatt elmaradt.

Ardai Evelyn Annamária (ELTE BGGYK GYMRI SZP) és témavezetője, **Vámos Tibor** (ELTE BGGYK GYMRI SZP és Országos Orvosi Rehabilitációs Intézet, továbbiakban: OORI) *Nintendo Wii játékok terápiais célú alkalmazása stroke-betegek rehabilitációjában.*

Funkcionális vizsgálatokkal igazolták a virtuális játékok fejlesztő hatását, ezen eredményeikről számoltak be előadásukban.

Az előadásokat „A gyakorlat műhelyéből” blokk zárta.

Kovács Nikolett (OORI Központi Ergoterápia), **Ardai Evelyn Annamária** (Szent János Kórház, Mozgásszervi Rehabilitációs Osztály) *Hogyan vezesd elő a vezetést ergoterápiás módszerekkel?*

Két érdekes esetismertetésben mutatták be, hogyan alkalmazták az ergoterápiás módszereket a címben szereplő területen.

Szentesiné Keleméri Dóra (Mozgásjavító) *Együtt a családdal – Rendszerszemléletű pszichológiai támogatás a Mozgásjavító Óvodában.*

Előadásában bemutatta a team munka, ezen belül a pszichológiai segítségnyújtás rendszerét a négy éve működő Mozgásjavító Óvodában.

Gombás Gabriella, Kobrizsa Eszter, Mohos-Pálfay Veronika, Nagy Edina, Sági-Guth Orsolya (Gézenгűz Alapítvány Győri Intézet) *Szenzoros integrációs terápiaк alkalmazása CP esetén a szomatopedagógus szemével a Gézenгűz Alapítványban.*

Értő kritikával mutatták be előadásukban gyakorlati tapasztalataikat.

Szűcs István, Laczó Tímea (Mozgásjavító) *Paralimpiai Láng.*

Szines előadásukban és kisfilmjükkel mutatták be, hogyan kapcsolódtak a Mozgásjavító volt és a jelenlegi diákjai a Paralimpiai Mozgalomhoz, amellyel összefüggésben az intézmény 2016-ban átvehette a Paralimpiai Láng-díjat.

Az előadások után a szakosztály vezetősége ismertette a tagsággal a jövőbeli terveket és feladatokat. A Szomatopedagógiai Szakmai Műhely a továbbiakban a Mozgásjavítóban rendezett szakmai napokhoz és konferenciákhoz kapcsolódva fog működni. Az első műhelymegbeszélést őszre tervezzük.

Tanulásban Akadályozottak Pedagógiája Szakosztály

Szakosztályvezető: Szekeres Ágota

Virányi Anita, Macher Mónika (ELTE BGGYK Atipikus Viselkedés és Kogníció Gyógypedagógiai Intézet) *Mozgás és tanulási akadályozottság: a neuropszichológiai alapoktól az adaptív és inkluzív testnevelésig.*

A szerzők előadásukkal csatlakoztak Mesterházi Zsuzsa plenáris előadásában említett tankönyvének megújításához. Bemutattak egy olyan modellt, amely a mozgásfejlődés és -tanulás során jól használható a mindennapi gyógypedagógiai munkában is, valamint alapfogalmakat jártak körül.

Kovács Krisztina, Roa-Pölöskei Divina Janka, Gelencsérné Bakó Márta (KE Gyógypedagógiai Intézet). *A tanulásban akadályozott gyermekek sportolási szokásainak és lehetőségeinek vizsgálata.*

Előadásukban a sportolási szokásokról beszéltek két mini kutatás kapcsán. Eredményeik közül kiemelték, hogy a tanulók nagyon szeretnek sportolni, amely újabb lehetőségeket nyit meg az integráció felé.

Mucsiné Erdei Mónika (SZTE JGYPK Gyógypedagógus-képző Intézet, Szeged és Térsége Bárczi Gusztáv EGYMI), **Józsa Krisztián** (Colorado State University, SZTE BTK Neveléstudományi Intézet) *Matematikai alapl műveleti készségek fejlődésének egyéni különbségei – egy longitudinális kutatás tapasztalatai.*

Egy longitudinális kutatás eredményeit mutatták be előadásukban. A vizsgálat öt részterületre terjedt ki: összeadás, kivonás, pótlás húszas számkörben, szorzás és osztás száz-as számkörben. Eredményeik hozzájárulhatnak a tanulásban akadályozott tanulók matematikatanításának gyakorlatához és ezáltal a tanulók, fiatalok későbbi társadalmi beilleszkedéséhez.

A kávészünetet követően a Benedek Elek EGYMI, Óvoda, Általános Iskola, Szakiskola gyakorlatát ismerhettük meg

Árgyalán Andrea, Hegedüsne Kajári Mariann (Benedek Elek EGYMI, Óvoda, Általános Iskola, Szakiskola) *Az interaktív tábla használata tanulásban akadályozott tanulók megsegítése során – intézményi gyakorlat bemutatása.*

Előadásukban az intézmény gyakorlatát ismerhettük meg az interaktív tábla alkalmazásával kapcsolatban.

Verebélyi Gabriella (SZE Apáczai Csere János Kar Gyógypedagógiai Tanszék) *A nyelvi hátrány lehetséges megjelenési formái köznevelésünkben.*

A nagyobb doktori kutatás egy kisebb szeletét mutatta be a szerző előadásában.

Komlósi Veronika (KE Gyógypedagógiai Intézet) *A terápiás kutyák alkalmazásának múltja, jelene és jövője.*

Előadásában beszélt arról, hogy mennyire növekszik a terápiás kutyák alkalmazásának száma mind az egészségügy, mind pedig a nevelés-oktatás különböző szinterein. Az előadó úgy látja, hogy a professzionalizálódáshoz elengedhetetlen a megfelelően kiképzett felvezetők számának növelése.

Az ebédszünet előtti utolsó előadásban jó gyakorlatok bemutatását hallhattuk.

Táskai Erzsébet (Somogy Megyei Pedagógiai Szakszolgálat), **Benczéné Csorba Margit** (Bárczi Gusztáv Módszertani Központ) *A szakszolgálatok és az EGYMI-k együttműködési lehetőségei.*

Az előadók összefoglalták jó gyakorlatukat a két intézmény együttműködéséről.

Szomor Viktória (Kiskőrösi EGYMI) *A „Lépésről lépésre” program eredményessége a felső tagozatos tanulók körében.*

Az előadásban részletesen bemutatta az adaptációs folyamatot, a saját kérdőíves és interjú vizsgálatának legfontosabb eredményeit, valamint a program sarkalatos pontjait: a tanulói környezet átalakítását, a rituálék adaptációját és a szülővel való kapcsolattartás megújítási folyamatát.

Jászi Éva, Szabóné Pongrácz Petra (SZE Apáczai Csere János Kar Gyógypedagógiai Tanszék) *Gyógypedagógus hallgatók pályaválasztási motivációja és pályaképe.*

Az előadás a hallgatókkal elvégzett mérés (szabad fogalmazás tartomelemzése és kérdőíves vizsgálat) eredményeit mutatta be. Mindez hatással lehet a folyamatosan megújuló képzés továbbfejlesztésére is.

Bódog Erika (Kiskőrösi EGYMI) *Szülők bevonásának lehetséges módzatai 13 tételben.*

Szintén egy intézményi gyakorlatot mutatott be a szerző. Az előadásban részletesen taglalta az alkalmazott kapcsolattartási módokat, az eszközrendszert és összefoglalta az elért eredményeket is.

Varga Szabolcs (SZE Apáczai Csere János Kar Gyógypedagógiai Tanszék) *Multidiszciplináris együttműködés a gyógypedagógiában.*

Előadásában kiemelte a különböző tudományágak, hivatások összehangolásának fontosságát a fogyatékos személyek jogainak és érdekeinek védelme érdekében.

A szakosztályi nap zárásaként hallgathattunk meg egy középiskolásokkal kapcsolatos előadást.

Herbainé Szekeres Erika (PMPSZ Gödöllői Tagintézménye) *Különleges bánásmódot igénylő középiskolás diákok társas kapcsolatainak vizsgálata.*

Eredményei alapján kiemelte, hogy a szociometria jól alkalmazható módszer a középiskolás korosztályban is. A támogatására létrejött SMETRY digitális rendszer pedig a társas kapcsolatok rendkívül differenciált és sokoldalú megközelítését, elemzését teszi lehetővé.

A szakosztályi nap során számos érdekes és a gyakorlat számára is fontos előadás hangzott el. Kiemelendő, hogy ez volt az első olyan konferencia, ahol mind a négy képzőhely képviseltette magát legalább egy-egy előadással. Ezt az együttműködést szeretnénk a továbbiakban is folytatni.

Értelmileg akadályozottak pedagógiája Szakosztály

Szakosztályvezető: Radványi Katalin

Klenovitsné Zóka Tünde, Szabó Katalin (Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény, Kaposvár) *Mindenki lehet tehetséges valamiben- értelmileg akadályozott tanulók tehetséggondozása a kaposvári Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Módszertani Intézményben.*

Az előadás azt a gyakran felvetődő kérdést tárgyalta, hogy a tehetség és az értelmi sérülés egymást kizáró tényező-e. Az előadás célja a Kaposvári Bárczi Gusztáv Minősített tehetséggondozó Műhely, Kiválóra Akkreditált Tehetségpont tehetséggondozó tevékenységének bemutatása az értelmileg akadályozott tanulóakra fókuszálva, a zenei, vizuális-téri, testi-mozgásos Gardner-i képességcsoportban. A tantestület vallja, hogy „Minden gyermek tehetséges lehet valamiben”. Az intézményi szintű tehetséggondozás alapja az egységes szemlélet. A gyermek tehetsége esély a hátránykompenzációra.

Hegedüs-Beleznai Csilla (Napsugár Gyógypedagógiai Módszertani Központ) *A team munka gyakorlata a Napsugár Gyógypedagógiai Módszertani Központban.*

Előadásában azt hangsúlyozta, hogy a központba járó, korai fejlesztésben részesülő, valamint súlyosan és halmozottan fogyatékos gyermekek komplex problémakezelése a szakemberek együttműködése nélkül elképzelhetetlen. A team jó lehetőséget nyújt arra, hogy erősödjön a szakemberek vitakultúrája, szakmai nyitása az egymástól való tanulás lehetőségével; egymás véleményének figyelembevételével segíti a közös álláspont kialakítását.

Dr. Hegedüs Lajos (Mozgáskorlátozottak Somogy Megyei Egyesülete) *A súlyos fogyatékossgal élő emberek komplex ellátását biztosító szociális szolgáltató rendszer elemei.*

A komplex ellátó rendszer alapelemei a jogi szabályozás szintjén rendelkezésre állnak, azonban igen jelentős a differenciálódás az ország településein és egyéb területein, továbbá kifejezetten elégtelen a működtetésükre rendelkezésre álló forrás.

Bagi-Gajda Bernadett (Szegedi Tudományegyetem Neveléstudományi Doktori Iskola) *Értelmi fogyatékos gyermekek beszédfejlődésének háttere: az eltérő súlyosság, kóreredet, szociális háttér szerepének vizsgálata.*

Előadása egy kutatás első lépéseit ismertette, amelynek célja enyhe és közép súlyos fokban értelmi fogyatékos gyermekek beszédfejlődésének hátterében álló okok feltárása és összehasonlító elemzése.

Czövek Klára, Havasi Ágnes, Miksztay-Réthey Brigitta, Bíró Veronika (ELTE BGGYK Atipikus Viselkedés és Kogníció Gyógypedagógiai Intézet; ELTE BGGYK Gyógypedagógiai Pszichológiai Intézet) *Szülőtréning a kommunikáció fejlesztésének előmozdítására.*

Az előadás az ún. Angelman szindróma sajátosságait ismertette. A genetikai okokra visszavezethető idegrendszeri fejlődési zavart egyebek mellett nyelvi és kommunikációs nehézségek jellemzik. Az AS gyermekek többsége nem, vagy alig beszél. Programjukban szülőket támogattak, fókuszban a kommunikációs készségek előmozdításával, hat AS gyermek és családjuk bevonásával. Az AAK ígéretes lehetőség a szociális és kommunikációs készségek fejlesztésére az AS csoportban, kívánatosnak látszik az otthoni támogatás protokolljának és minimális szakmai, tartalmi és szervezési feltételeinek kidolgozása. A program az FSZK és a Magyar Angelman Szindróma Alapítvány támogatásával valósult meg.

Dobos Károly (ELTE BGGYK Atipikus Viselkedés és Kogníció Gyógypedagógiai Intézet) *Apák a fogyatékos gyermekek családjában.*

A szerző szakdolgozati munkájában a nemzetközi kutatások tükrében angol, japán, svéd kutatások eredményeinek elemzése alapján egy magyarországi kutatási kezdeményezésre is felhívta a figyelmet.

Pázmány Viktória (Down Egyesület, Nyíregyháza) *Komplex családközpontú koragyermekkori intervenció az integráció előfutára.*

A „Mindenkinek becsengettek” program az óvodában és iskolában társadalmi érzékenyítés keretében segíti 8 éve országosan és nemzetközi szinten egyaránt a gyógy- és többségi pedagógusok összehangolt munkáját.

Barthel Betty (ELTE BGGYK Atipikus Viselkedés és Kogníció Gyógypedagógiai Intézet) *A gyógypedagógus-képzés alakulása az értelmileg akadályozottak pedagógiája szakirányon a Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Karon.*

Az előadás a 2015-2017 közötti tantervfejlesztés munkálatait ismertette. Az új tantervben a régi tartalmak újrastrukturálása zajlott, amelynek hátterében felmérések eredményeinek érvényesítése és bizonyos tanegységek miatt az alkalmazott módszertan újragondolásának szándéka (projekt-oktatás) áll.

A szakosztályi program további része a Felnőtt Fogyatékosügyi Szakosztállyal közösen, a **támogatott lakhatás** témájával, kerekasztal-beszélgetés keretében folytatódott, *Horváth Péter* moderálásával. Résztvevői voltak: *dr. Juhász Péter*, az EMMI,

Fogyatékoságügyi Főosztályának vezetője, *dr. Vályi Réka*, az EMMI, Fogyatékoságügyi Főosztályának fogyatékoságügyi referense, *dr. Sziklai István*, FSZK, szakmai tanácsadója, *Szőke József*, a Somogy Megyei Szeretet Szociális Otthon, igazgatója, *Kolutác Györgyné*, a Kölkedi Református Társult Egyházközség Pándy Kálmán Otthonának igazgatója, *dr. Gruiz Katalin*, a Down Alapítvány elnöke és *Milanovich Dominika*, a TASZ, fogyatékoságügyi referense.

Ezt követően a Mozgáskorlátozottak Somogy Megyei Egyesülete meghívására intézménylátogatásra volt lehetőség.

Látásfogyatékoságügyi Szakosztály

Szakosztályvezető: Garai Szilvia

Idén a szakosztályi ülésre az országos konferenciát megelőzően, Budapesten került sor. Rekordszámú résztvevő, 80(!) fő regisztrált az ülésre, amelynek a Gyengénlátók Általános Iskolája adott otthont. Az elhangzott előadásokat nagy érdeklődés kísérte, a szünetben aktív beszélgetések zajlottak, és szerencsére kitartott a hallgatóság a nagy meleg ellenére is. A program végén többen is átadtak kitöltött belépési nyilatkozatot, kinyilvánítva szándékukat, hogy MAGYE tagok szeretnének lenni, és rajtuk kívül többen is jelezték, hogy megújítják korábbi tagságukat. A legnagyobb elismerés azonban mégis az volt, hogy elindult egy aktív párbeszéd a szakma különböző képviselői között, és bízom benne, hogy ez a lelkesedés végső soron az általunk ellátott látássérült gyermekek és felnőttek érdekeit fogja szolgálni.

Sinka-Fábrí Tímea (FPSZ Látásvizsgáló tagintézménye) *Mozaikok a látássérült kisgyermek korai fejlesztéséről.*

Előadásában a szerző egy 2016-ban készült videofilmet mutatott be, majd a korai ellátás törvényi szabályozásának módosításáról beszélt. A film a komplex korai fejlesztés területeit mutatja be, illetve a csoportos foglalkozások formáit. A csecsemők és kisgyermek foglalkozásait nézve biztosan mindenkiben megfogalmazódott, hogy talán a „korais szakterületet” kellett volna választania.

A következő előadást egy frissen végzett kolléga tartotta.

Ácsné Monori Judit *A látássérült, autizmussal élő tanulók gyógypedagógiai ellátása – szakdolgozat bemutatása.*

Előadásában a Gyengénlátók Iskolájában végzett vizsgálatait mutatta be. A dokumentációk tanulmányozásából, valamint 11 interjúból (vezetői, pedagógusi, szülői) gyűjtött információk birtokában a szakértői vélemények meglétét és tartalmát, valamint az intézmény felkészültségét vizsgálta. Az eredmények is megerősítették azt a tapasztalatot, amelyet az utóbbi évek tendenciája mutat: egyre több, autizmussal érintett tanuló kerül az ellátási körünkbe, de a differenciáldiagnosztikai nehézségek, valamint a szakértelem hiánya miatt ellátásuk nehézségekbe ütközik. A kollégák igyekeznek minden tőlük telhetőt megtenni, általában autodidakta módon szereznek ismereteket a

témakörben, de nagyon nagy szükség lenne olyan szakemberekre, akik mind a látássérülés, mind az autizmus területén tapasztalattal bírnak.

Bieber Mária (Gyengénlátók Általános Iskolája) *Kísérleti boldogságórák a Gyengénlátók Általános Iskolájában.*

Bemutatta az általa tartott foglalkozások tapasztalatait. A pozitív pszichológia tudományos kutatásainak eredményeire alapozva dolgozta ki Bagdi Bella a Boldogságóra-programot az iskolás korosztály számára. A program a 2014-2015-ös tanévben indult el Magyarországon, melynek keretében hónapról hónapra egy-egy úgynevezett boldogságfokozó technikával ismerkedhetnek meg a tanulók. A program célkitűzése a szemléletformálás, vagyis az, hogy a rendszeresen végzett gyakorlati feladatok révén testben, lélekben egészségesebb és boldogabb felnőttekké váljanak a gyermekek. A 2016-2017-es tanévben a Gyengénlátók Általános Iskolájában két tanulásban akadályozott osztályban ismerkedtek meg tanulóink a boldogságóra-programmal. A tapasztalatok egyértelműen pozitívak, az érzelmi intelligencia, valamint a tudatos érzelmi élet terén komoly fejlődést mutattak a tanulók. A következő tanévben nemcsak folytatódnak a foglalkozások, hanem az intézmény pályázik a „Boldog Iskola” címért is.

Dr. Szombati Zsigmondné (Vakok Általános Iskolája) *AtoMol – a kémia tanulás - tanítás megújításának lehetősége.*

Az előadás egy új, a szerző által kifejlesztett taneszközt mutatott be. Az eszköz lehetővé teszi a kémiai atomok felépítésének megértését és a molekulák modellezését a „minden érzékszervvel tanulni” pedagógiai alapelv segítségével. A modellező készlet kifejlesztője bemutatta a látó és látássérült diákok inkluzív osztályaiban egy időben és egyenlő hatásfokkal alkalmazható taneszközt, és összehasonlította a kémiatanítási gyakorlatban használatos más modellekkel. Beszámolt a tanulás-tanítás során gyűjtött tapasztalatairól, és bemutatta azt a videó filmet, amelyet az eszközt használó tanítványairól készített. Az eszköz rendkívül izléses kivitelezésű, szemet és kezet gyönyörködtető. Mint a legtöbb jól használható szemléltető eszköz, egyszerű, és ebben az egyszerűségben rejlik a pedagógiai ereje is. Bízunk benne, hogy minél szélesebb körben ismertté válik, hiszen látó és látássérült diákok egyaránt haszonnal alkalmazhatják.

Az előadások sorát egy rövid problémafelvetés tarkította, melyet szakmai diskurzus követett.

Katona Krisztina (Vakok Általános Iskolája) *Viselkedésproblémák kezelése – problémafelvetés egy esetismertetés alapján.*

Az előadás egy alsós diák problémás viselkedéses megnyilvánulásai alapján mutatta be, hogy milyen dilemmákat vetnek fel hasonló esetek az általános iskolai tanulás-szervezésben, a módszertan és a tananyagtartalom felülvizsgálatában, és az osztály, valamint a szülői közösség egyensúlyának megtartásában. A közös beszélgetésben a következő kérdésekre kerestük a válaszokat: Kinek a kompetenciája a hasonló verbális és fizikai agressziót mutató tanulók ellátása? Felkészültek vagyunk-e a problémakezelésre, illetve hogyan lehetnénk hatékonyabbak a jövőben hasonló megnyilvánulások leereagálására? Természetesen egyértelmű válaszokat nem tudtunk adni, de megállapodás született egy szorosabb intézményi együttműködésről, tapasztalatszeréről. A téma kapcsán ismét felmerült a tavaly részletesebben tárgyalt

kérdés: a speciális iskolákba járó tanulók pszichológusi-pszichiátriai ellátásának megoldatlansága.

Utolsó előadónk sajnos egészségi okok miatt nem tudott megjelenni, előadását egy volt kollégája, **Gáspárné Mészáros Éva** tartotta meg, aki jelenleg intézményünkben dolgozik.

Kacsari Zsolt (Szeged és Térsége Bárczi Gusztáv EGYMI, Utazó Gyógypedagógus Hálózat) *Lehetőségek, jó gyakorlatok utazó gyógypedagógusként az integráltan tanuló látássérült fiatalok pályorientációjának támogatására a Szegedi Tankerületi Központ és a Szegedi Szakképzési Centrum intézményeiben.*

Az előadásban bemutatásra kerültek a különböző, pályaválasztást segítő programok és rendezvények, melyek Szegeden és környékén elérhetőek. Néhány eset bemutatásával még egyértelműbbé vált, hogy mennyire fontosak ezek a lehetőségek a látássérült fiatalok és családjaik számára a „nagy döntés” meghozatalában. Az előadás aktualitását többek között az adta, hogy egy korábbi szakmai fórumon kiderült, milyen nagy regionális különbségek vannak az egyes szakmákra való alkalmasság megítélésében a látássérült fiatalok esetében. Mivel nincs két egyforma diagnózis, ezért rendkívül nehéz annak megítélése, hogy egy látássérült fiatal milyen szakmákra és munkakörökre alkalmas, hiszen nagyok az egyéni eltérések. Az esélyegyenlőség érdekében fontos lenne egy olyan szakmai javaslat megfogalmazása, amelyben a különböző szakképző intézmények és a pályalkalmasságot megítélő szervek számára adnánk segítséget és útmutatást a kérdésben.

Tanácskozásunk eredményeként megfogalmazódott az igény a szorosabb együttműködésre a különböző területeken dolgozó szakemberek között. Terveztünk egy közös problémafeltáró beszélgetést, tapasztalatcserét a Vakok Általános Iskolája munkatársaival a viselkedésproblémás tanulók ellátásával kapcsolatban. Tavalyi tervünk is még megvalósításra vár: a rugalmas tanulásszervezés tapasztalatait, mikéntjét osztanák meg velünk a kollégák. Szakosztályi szinten pedig szeretnénk minél szélesebb körben ismereteket, információkat nyújtani a látássérüléssel kapcsolatban, segítve így a különböző gyógypedagógiai és egyéb szakmai szervezeteket, intézményeket, és végső soron a látássérültek társadalmi integrációját.

Hallássérültek pedagógiája szakosztály

Szakosztályvezető: Farkasné Kovács Beáta

Havasi Ágnes, Lukács Szandra és Kalinics Lea (ELTE BGGYK Gyógypedagógiai Módszertani és Rehabilitációs Intézet) *A jeleken túl - Alternatív(ák,) kommunikáció.*

Előadásukban arra keresték a választ, hogy van-e eltérő mintázat és szükséglet a kommunikációban és AAK-használatban a két csoport esetén, mit tanulhatunk a két szakterület AAK-s jó gyakorlataiból. Saját pilot vizsgálatuk néhány eredménye mellett bemutattak néhány nemzetközi, a témához kapcsolódó vizsgálatot is.

Nagyné Heidenwolf Erzsébet (Somogy Megyei Duráczky József Óvoda, Általános Iskola, EGYMI és Kollégium, Kaposvár) *Az egyéni átvezetés jó gyakorlata - úton az inkluzív ellátás felé.*

A téma bemutatása során hangsúlyozta, hogy gyógypedagógusként alapfeladatuknak tekintik az inkluzív nevelés feltételeinek a megteremtését az SNI tanulók számára, mivel az önálló életvitelhez, a társadalmi érvényesüléshez, az élethosszig tartó tanuláshoz szükséges alapvető készségek kialakulását, a munkaerőpiaci esélyeik javítását segíti elő. Ennek a célnak eléréséhez valamennyi, eddig a sajátos nevelési igényű gyermekekről szerzett tudást mozgósítani kell. A gyógypedagógusok önmaguk ezt a célt nem tudják elérni, ehhez összefogásra van szükség a szülőkkel, az egészségüggyel, a szociális szférával, a munkaerőpiac szereplőivel.

Szikora Janka (ELTE BGGYK Gyógypedagógiai Módszertani és Rehabilitációs Intézet) *A halló testvér hatása hallássérült testvére nyelvfejlődésére, testvérkapcsolatuk vizsgálata alapján.*

Az előadás egy igen érdekes szakmai kérdés összefüggéseit mutatta be.

Molnár Zita (ELTE BGGYK Gyógypedagógiai Módszertani és Rehabilitációs Intézet) *A hallássérült-segítő kutyák kiképzésének létjogosultsága Magyarországon.*

Az előadás napjaink egyik aktuális kérdését tárgyalta.

A terápiás segítségnyújtás lehetőségeiről szolt az ezt követő két előadás.

Buczó Anett (Egri Mlinkó István EGYMI, Óvoda, Általános Iskola és Kollégium, Eger) *Mozgásterápiák a gyakorlatban.*

Boldvai Ferenc (dr. Török Béla Óvoda, Általános Iskola, Készségfejlesztő Iskola, Szakiskola, EGYMI és Kollégium, Budapest) *Nyelvi oktatás és beszédterápia sajátos nevelési igényű személyek számára.*

Utóbbiban hangsúlyt kaptak a stratégiai partnerség kérdései, s a jó gyakorlatok cseréje a ERASMUS+KA2 típusú projektben együttműködő EU-s országok között.

dr. Farkasné Kovács Beáta, Simó Ildikó, Simó Péter, Simó Szilárd, Varga Zsuzsanna (dr. Török Béla Óvoda, Általános Iskola, Készségfejlesztő Iskola, Szakiskola, EGYMI és Kollégium) *Halmazottan sérült hallássérült fiatalok bemeneti kompetencia mérése a sikeres szakmaválasztás érdekében.*

Előadásuk azt hangsúlyozta, hogy a halmazottan sérült hallássérült fiatalok összetett körképe miatt a sikeres szakmatanuláshoz szükséges egyéni kompetenciastruktúra feltérképezése különösen nehéz és speciális feladat. A háttérintézmények szerkezetváltása miatt ez a terület ellátatlanná vált, így szükségesnek mutatkozott egy olyan mérési rendszer kialakítása (jellemzően az iskolánkban oktatott szakmákra), mely közelítően megbízható képet ad a fiatal tanulók szakmatanuláshoz szükséges egyéni képességeiről, lehetőséget adva ezzel az egyéni fejlesztések hatékonyabbá tételére. Bruno Bettelheim szerint a mese gyönyörködtet, elvarázsol és a bontakozó gyermeki lelket gazdagítja. A mesék megértése azonban a hallássérült gyermekek számára nyelvi akadályozottságuk miatt korlátozottabb, így azok pozitív hatása a gyermeki lélekre kevésbé valósulhat meg.

Mészáros Judit, Szalay Katalin (dr. Török Béla Óvoda, Általános Iskola, Készségfejlesztő Iskola, Szakiskola, EGYMI és Kollégium) *„A mese bővölete”? Mesefoglalkozások nagyothalló gyermekek számára.*

A szerzők több éve tartanak mesefoglalkozásokat, azzal a céllal, hogy a nagyothalló gyermekek számára is elérhetővé, befogadhatóvá tegyék a meséket, s azok a gyermek lelkének mélyére hatva fejtsék ki pozitív hatásukat. Ezen foglalkozások immár három éve összegyűlt tapasztalatait osztották meg a konferencia résztvevőivel előadásukban.

Logopédiai Szakosztály

Szakosztályvezető: Sósné Pintye Mária

Levezető elnökök: Fábián Zsuzsanna, Gárdonyiné Kocsi Ilona

Lévai Edit, Hegedűsné Somogyi Beáta, Székelyné Szanyadi Viktória (Somogy Megyei Duráczky József Óvoda, Általános Iskola, Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény és Kollégium, Kaposvár) *Átmeneti szegregáció a logopédiában - Utak, sorsok, esélyek.*

Az előadás azt hangsúlyozta, hogy Kaposváron működik egy intézmény, amely lassan 120 éves múltra tekint vissza a Dél-Dunántúl gyógypedagógiai ellátásában. Az elmúlt évtizedekben társadalmi és szakmai igények hatására jelentős átalakulás következett be az intézmény életében: a hallássérültek nevelését-oktatását nem feladva, bővült az óvoda feladatköre, valamint egy modellértékű intézményegység kiépítése nyomán a hallássérült gyermekeket oktató tagozat mellett megkezdtek a nyelvfejlődési zavarral, illetve tanulási zavarral küzdő gyermekek komplex fejlesztését, általános iskolai nevelését-oktatását. Az előadás ismertette az intézmény logopédiai óvodájának és iskolájának működését. Kiemelte a szegregáció hangsúlyozottan *átmeneti* jellegét. Bemutatta az óvodások, tanítványok fejlődésének egyik útját, melynek eredménye a sikeres iskolai integráció. Megmutatták a szerzők a másik oldalt is: azon tanulók sorsát, akik sikertelen integrációt követően, más iskolákból, különböző osztályfokokon kerülnek szegregált oktatási körülmények közé az intézménybe. A tanulók diagnózisát, eredményét, sikereit, kudarcait hasonlították össze, és választ kerestek arra, hogy a „sikertelen integráció – átmeneti szegregáció – újabb integráció” irány az iskolai eredmények, a továbbhaladás és a másodlagos tünetek szempontjából mennyire hatásos.

Szili Katalin (Bárczi Gusztáv Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény, Kaposvár) *IKT a logopédiai terápiákon.*

Az előadás arról szólt, hogy az IKT-nak (Információs és Kommunikációs Technológia) létjogosultsága van a (gyógy)pedagógiai tevékenységben. A fejlesztésre járó gyermekek, tanulók igénylik, hogy ne csak papíralapú feladatokat oldjanak meg, hanem számítógépalapúakat is. Ez azonban a logopédusok számára sokszor igazi kihívást jelent, hiszen gyakran egy nap több helyszínen is tartanak terápiás foglalkozást, s a fejlesztő szobák nem minden esetben vannak felszerelve megfelelő technikai berendezésekkel. Az előadás keretén belül ezért olyan, nyílt forráskódú számítógépes és kiemelten mobil alkalmazások kerültek bemutatásra, melyek kiválóan és egyszerűen alkalmazhatóak a

logopédiai terápiákon. A több szempontú elemzés alapján válogatott alkalmazások segítségével nyújthatnak a mindennapos fejlesztéshez, vagy akár az otthoni gyakorláshoz, az óvodáskortól egészen a középiskolás korig, s a hangok kialakításától a különböző részképességek fejlesztéséig.

Tóth Mónika (Palotás Gábor Általános Iskola, Budapest) *Logopédiai osztályokon innen és túl.*

Az előadás alapja az MA szintű Gyógypedagógia szakos tanulmányokat lezáró szakdolgozati kutatás volt, azoknak az intézményeknek a bevonásával, ahol logopédiai osztály működik. Az eredményekből kiderült, hogy a beszédfogatékos tanulók szegregált keretek közötti, logopédiai osztályokban történő oktatása, nevelése magas színvonalú fejlesztő munkát tükröz, melynek kulcsa a teammunka. Kijelenthető, hogy az intézmények szemlélete eltérő, attól függően, hogy lokális vagy teljes szegregáció van jelen. Fontos tény azonban, hogy „a szegregáltság súlyos esetekben sem végleges állapot, hanem csak előfeltétele az integrációnak, ami a gyermek állapotától függően folyamatosan valósul(hat) meg”.

Kiss Szilvia (Fogyatékos Személyek Esélyegyenlőségéért Közhasznú Nonprofit Kft.) *Montázs projekt - EFOP 1.9.2 A fogyatékos személyek számára nyújtott szakmai és közszolgáltatások hozzáférhetőségének kialakítása, fejlesztése.*

A projekt keretében a beszéd - és nyelvi fogyatékos felnőtt személyek ellátásával kapcsolatos fejlesztés bemutítása történik. Ennek része a beszéd- és nyelvi fogyatékossgal élő felnőtt személyek ellátására vonatkozó megvalósítási terv is az alábbiak szerint: Logopédiai szolgáltatás a felnőtt beszéd- és nyelvi fogyatékos populáció számára a lakóhely környezetében. Szakmafejlesztés, módszertani ajánlások kidolgozása, tesztsomag összeállítása. Képzés, felkészítés, tanácsadás: Felnőttkorú beszéd- és nyelvi fogyatékos személyek diagnosztikájával és terápiájával kapcsolatos továbbképzések. Kommunikációs tudásátadás.

Horváth Ernő Zoltán (Palotás Gábor Általános Iskola, Budapest) *Humor a (gyógy)pedagógiában.*

Előadásában több, mint harmincöt esztendő pedagógiai gyakorlatának tapasztalatait felhasználva, konkrét javaslatokkal, ötletekkel segítette az előadás a pedagógusok, valamint a szülők mindennapjait. A témából hasonló címmel könyv is készül.

Kóta Judit Kata (ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar, MA végzős hallgató) *A korai nyelvi fejlődés diagnosztikájában alkalmazott eljárások közötti összefüggések feltárása.*

A feltérképezés eszközeként a Kommunikatív Fejlődési Adattár – 3 kérdőíves szűrőeljárást és a Megkésett/akadályozott beszéd- és nyelvi fejlődés vizsgáló (Juhász Ágnes - Bittera Tiborné) eljárást alkalmazta.

Zemán Andrea Anna (ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar, MA végzős hallgató) *Számít-e, hogy mikor és hová születünk? Avagy a koraszülöttség és a szociokulturális környezet hatása a nyelvfelődésre.*

Az anyanyelv elsajátítása már méhen belül elkezdődik. A preverbális időszaktól kezdődően észrevehető a koraszülöttek nyelvfelődésbeli elmaradása az időre született társaikhoz képest; késik a receptív és az expresszív beszéd, a mentális lexikon is

lassabban épül. Az időben kezdett fejlesztések és stimulációs hatások segítségével megelőzhető lehet több, az elmaradásra épülő következményes nyelvi deficit. Ehhez az egyes diszciplínák képviselőinek szoros együttműködése szükséges.

A Széchenyi István Egyetem, Győr, Gyógypedagógia Tanszék, Logopédia szakirány hallgatói Zajdó Krisztina irányítása mellett több előadást tartottak.

Csertán Enikő, Zajdó Krisztina (Széchenyi István Egyetem, Győr, Gyógypedagógia Tanszék) *Tanulásban akadályozott tanulók fonológiai tudatosságának fejlődése.*

Előadásukban arról számoltak be, hogy a tanulásban akadályozott tanulók teljesítménye a NILD teszten jelentős elmaradást tükröz a tipikusan fejlődő tanulókéhoz képest. Fontos kiemelni azonban, hogy a teszt egyes részterületein (például a rímfelismerés és a szótagolás feladatai megoldásakor) a tanulásban akadályozott tanulók a többi részfeladathoz képest jobban teljesítettek. Az előadás áttekintette az egyes részfeladatok megoldásakor nyújtott teljesítményszinteket, és ajánlásokat fogalmazott meg a további kutatások irányát illetően.

Tamás Regina, Zajdó Krisztina (Széchenyi István Egyetem, Győr, Gyógypedagógia Tanszék) *Mérsékelt súlyosságú intellektuális képességzavarral élő alsó tagozatos tanulók beszédészlelési képességeinek fejlettsége.*

Az eredmények azt mutatták, hogy a GMP 3-as szubteszt (zajjal elfedett szavak ismétlése) esetén a legjobb az eredmény az összes szubteszt közül, de itt is jelentősen elmarad a tipikusan fejlődők átlagától. A GMP 2-3-4-5. teszteken nyújtott összteljesítmény tekintetében a mérsékelt súlyosságú intellektuális képességzavarral élők a 3. osztálytól kezdődően (a 4., 5., és a 9. osztályfokokon) nem mutatnak jelentős javulást, mediánjuk 50% körüli még a 9. osztályfokon is. Képességprofiljuk alakulása az egyes szubteszteken azonban egyenetlen. Érdekes, hogy a 9. osztályos tipikusan fejlődő tanulók összteljesítményének mediánja sem éri el a 100%-ot (!), ami a tipikusan fejlődők viszonylagos gyengébb teljesítményét mutatja a beszédészlelés területén a vizsgált korosztályban. Ez az eredmény is erősen elgondolkodtató.

Lossonczy Anna, Zajdó Krisztina (Széchenyi István Egyetem, Győr, Gyógypedagógia Tanszék) *A főbb szófajok és egyes helyragok használatának fejlődése tanulásban akadályozott és tipikusan fejlődő tanulók esetében.*

Az eredmények azt mutatták, hogy a tanulásban akadályozott tanulók teljesítménye jelentősen elmarad a tipikusan fejlődők átlagától a vizsgált területek mindegyikén.

A Logopédiai Szakosztály ezt követően Törvényen túl, ellátáson innen és túl – avagy logopédiai szűrés és ellátás az óvodáskor kezdetén SZAKMAI FÓRUMOT tartott. Témája a köznevelési törvény módosítása nyomán 2017 szeptemberétől érvényes, kötelező hároméves kori logopédiai szűrés és az azt követő ellátás lehetőségeinek, eddigi tapasztalatainak és nehézségeinek bemutatása. A résztvevők megismerhették a budapesti mintaprojekt eredményeit csakis úgy, mint a korábbi jó gyakorlatokat és a megújított szűrési protokollokat, valamint a fejlesztés főbb irányait. Felkért előadók voltak Dombóvári Ildikó okleveles-szakvizsgázott gyógypedagógus-logopédus FPSZ XIV. Kerületi Tagintézmény logopédiai szakmai vezetője és Szatmáriné Mályi Nóra logopédus, mesterpedagógus, szakmai szakértő, a Fejér Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Gárdonyi Tagintézmény intézményvezetője.

Pszichopedagógiai Szakosztály

Szakosztályvezető: Egri Tímea és Reményi Tamás

A Szakosztály az elmúlt évek egyik leggazdagabb tartalmú konferenciáját tartotta, mintegy 100 fős látogatottsággal.

Kocsis Rita (Vadaskert Általános Iskola) *Az ADHD-s gyermekek hatékony fejlesztésében alkalmazott technikák és módszerek tanórai kereteken belül a Vadaskert Általános Iskolában.*

Előadásában a szerző megoldatlan beilleszkedési, magatartási és/vagy tanulási zavarral, pszichés problémával küzdő gyermekek ellátásának kérdéseiről szolt.

Dan Viktória (Vadaskert Általános Iskola) *A tükörterem műhelymunka megvalósítása a Vadaskert Általános Iskola autista csoportjában, „avagy kik is vannak a függöny mögött”.*

A Vadaskert Általános Iskola autista csoportjában gyűjtött eredményekről, tapasztalatokról számolt be a szerző előadásában.

Pechan Eszter (Csalogány Óvoda, Általános Iskola, Készségfejlesztő Speciális Szakiskola, EGYMI, Kollégium és Gyermekotthon) *Alkotó, fejlesztő meseterápia alkalmazása a pszichopedagógus munkájában.*

A szerző demonstratív előadást tartott a Boldizsár Ildikó nevével meseterápia alkalmazásáról, a papírszínház technikájának élményszerű bemutatásával.

Réfi Oszkó Ildikó (Fővárosi Iskolaszanatórium Általános Iskola) *Az Önálló ismeretszerzés, a megértés öröme a beteggyben.*

Az előadásban az e-learning széleskörű lehetőségeire hívta fel a figyelmet a szerző. A gyakorlatban hasznosítható virtuális ismerettár mindenki számára hozzáférhető lesz, aki digitális tananyagkészítésre szánja magát.

Pechan Eszter (Csalogány Óvoda, Általános Iskola, Készségfejlesztő Speciális Szakiskola, EGYMI, Kollégium és Gyermekotthon) *Kutyás terápia lehetőségei a szociális kompetencia fejlesztésében.*

Delezsnyák Lilla, Egri Tímea (témavezető) (ELTE BGGYK) *a Számítógépes játékok hatása az iskolai agresszióra.*

Az előadás a számítógépes játékokkal játszó személyek önbevalláson alapuló játékelmény-vizsgálatának eredményeit mutatta be a szakdolgozati kutatáson keresztül.

Bödös Eszter (ELTE Gyakorló Óvoda és EGYMI) *Inklúziós szemlélet bemutatása - beszámoló egy amerikai tanulmányútról.*

A Kansas Egyetem gyakorló intézményeiben és Kansas állam korai intervenciót folytató, illetve integrált óvodai és iskolai nevelést, oktatást folytató intézményeiben tett látogatásának tapasztalatait ismertette előadásában a szerző.

Szabó Andrea (Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Gyermekvédelmi Központ és Területi Gyermekvédelmi Szakszolgálat) *A diagnosztika és terápia kapcsolata az ADHD gyermekekkel végzett kutatási eredményei alapján.*

Az előadásban holland és koreai kutatók friss kutatási eredményeinek tükrében foglalta össze a szerző az ADHD-ban érintett tanulók fejlesztésével kapcsolatos felvetődő szempontokat.

Sélley Anna, Miksztai-Réthey Brigitta (témavezető) (ELTE BGGYK GYOPSZI) *Intenzív fejlesztőfoglalkozások ADHD-s gyerekeknél LEGO segítségével.* Az előadásban azokról a tapasztalatokról számolt be, amelyek a fejlesztő foglalkozások során gyűjtöttek.

Lehoczki Anna, Reményi Tamás (témavezető) (ELTE BGGYK ATIVIK) *A megváltozott életmód – különös tekintettel a digitális technika térnyerésére – és a neurológiai alapú teljesítményzavarok összefüggései.*

Az előadásban a tipikus fejlődésű és neurológiai alapú teljesítményzavarral élő tanulók médiahasználati szokásainak kérdőíves vizsgálatával gyűjtött eredményekről számolt be a szerző szakdolgozati munkája tükrében.

Nagyné Klujber Márta (Eszterházy Károly Egyetem, Neveléstudományi Doktori Iskola) *Képességek az iskolába lépés előtt.*

Az előadó a 2016/2017 tanévben, Észak-Magyarország egy járásában felmért gyermekek eredményeiről számolt be, különös tekintettel a mozgásos képességtérletre.

Miksztai-Réthey Brigitta (ELTE BGGYK GYOPSZI) *Scratch Junior – játékkészítés tableten olvasástudás nélkül.*

Az előadásában a szerző bemutatta a programot és a technika pedagógiai alkalmazását, lehetőségeit.

Borbás Emese, Papp Gabriella (témavezető) (ELTE BGGYK; Kórházpedagógusok Egyesülete) *Kórházpedagógia, pedagógus a hospice ellátásban.*

Az előadás doktori kutatás részeként kívánta bemutatni a hazai kórházpedagógiát, ezen belül részletesen a palliatív és gyermek hospice ellátás jelenlegi helyzetét, illetve ezen belül a pedagógus szerepéről szölt.

Bíró Zsófia (Kék Vonal Gyermekkrízis Alapítvány, Közép-Budai Waldorf Iskola) *Honnan jön, merre tart, aki világgá megy? A Kék Vonal Gyermekkrízis Alapítvány szökés-csellengés prevenció és intervenció tevékenységének bemutatása.*

Előadásában bemutatta a Kék Vonal Gyermekkrízis Alapítvány szökés-csellengés prevenció és intervenció tevékenységét

Reményi Tamás (ELTE BGGYK ATIVIK) *Mi dolgunk a viselkedészavart mutató személyel?*

Az előadásban a sokszor csak problémát jelentő helyzetek és személyek felszínén megjelenő nehézségei kerültek fókuszba, és a szerző vázolta a szükséges megsegítés három szintjét is.

Egri Tímea, Matuszka Balázs, Bácskai Erika, Gerevich József (ELTE BGGYK GYOPSZI; Pázmány Péter Katolikus Egyetem, Bölcsész- és Társadalomtudományi Kar, Addiktológiai Kutató Intézet) *A dohányzás és alkoholfogyasztás összefüggései tipikusan és atipikusan fejlődő serdülők körében.*

Az előadás a legális pszichoaktív szerek és az ADHD tüneteinek vizsgálatával foglalkozott középiskolás és speciális közép fokú intézményekben tanuló 9. évfolyamos serdülők körében, és bemutatta az ezzel kapcsolatos kutatási eredményeiket.

Felnőtt fogyatékoságügyi Szakosztály

Szakosztályvezető: Cserti-Szauer Csilla

Dr. Nagy Zita Éva (FSZK Nonprofit Kft.) *A kiváltási folyamat tapasztalatai.* Az intézményi férőhely kiváltás első körében (TIOP 3.4.1.A-11/1 pályázat) résztvevő hat intézmény vezetőinek, szakembereinek, lakóinak, társadalmi környezetének kiköltözést követő tapasztalatait összefoglaló kutatás eredményeit mutatta be az előadás. A kvalitatív módszereket alkalmazó kutatássorozat során azonosításra kerültek azok a kulcsterületek, amelyekkel „foglalkozni érdemes”, annak érdekében, hogy a lakói életminőséget valóban javító, és a dolgozói minőségi munkavégzést támogató lakhatási forma jöjjön létre támogatott lakhatás keretein belül.

Sándor Anikó (ELTE BGGYK, Fogyatékoság és Társadalmi Részvétel Intézet) *„Az intézetben nem hagyták őket felnőni...” - támogató személyek tapasztalatai az önrendelkezésről.*

A szerző a magas támogatási szükségletű személyek önrendelkezésének jellemzőit mutatta be a támogatók szemszögéből, egy magyarországi participatív szemléletű, kvalitatív kutatás alapján előadásában. Utalt azokra a rendszerszintű anomáliákra és hatalmi eltolódásokra, amelyek jelentősen megnehezítik a támogatók számára a professzionális támogatás megszervezését és kivitelezését.

Futár András, Katona Vanda, Sándor Anikó (ELTE BGGYK) *Inkluzivitás a felsőoktatásban és kutatásban.*

A szerzők az inkluzív módszertan felsőoktatásban alkalmazható gyakorlatait mutatták be. A téma fontos, mert példát mutat a „Semmit rólunk, nélkülünk!” elv megvalósítására az egyetemi közegben.

Cserti-Szauer Csilla, Losonczi Mária (ELTE BGGYK) *Támogatott lakhatási szolgáltatások támogatása a felsőoktatás eszközeivel.*

A gyógypedagógiai szakterület együttműködése a szociális szférával a kiváltási folyamatot és az újonnan létrejövő támogatott lakhatási szolgáltatásokat tekintve meghatározó lehet az ENSZ Egyezmény hazai megvalósulása szempontjából. Ebben az előadásban azokat a felsőoktatási fejlesztéseket mutatták be, amelyek az elmúlt években az ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Karon széles szakmai partneri kör bevonásával valósulnak meg, és támogathatják ennek a hálózatnak az erősödését. Ismertették a **PODIUM (Path Of Deinstitutionalisation – Urgent Moves) projekt** felsőoktatás-fejlesztéshez kapcsolódó eredményeit, valamint ennek illeszkedését az ELTE BGGYK kari szintű innovációihoz.

Iván Zoltán, Kalányos György, Lócsi József (Veszprém Megyei ÉFOÉSZ Közhasznú Egyesülete Tapolca) *Támogatott lakhatás személyes megközelítése.*

Az előadás témája azzal kapcsolatos, hogy a tapolcai „Kulcsos” fiúk 2011-ben költöztek nagy férőhelyszámú bentlakásos intézményből, egy 3 fős támogatott lakhatásba. A költözést megelőzte egy elméleti és gyakorlati felkészítés. 6 év alatt sok mindent tanultak, és az élet több területén lettek önállóbbak. Az életükről, mindennapjaikról meséltek most ők: „Úgy élünk, mint bárki más, dolgozunk is, annyi segítséget kapunk, amennyit kérünk. Bízunk segítőkinkben és ők is bíznak bennünk.”

Horváthné Somogyi Ildikó (Veszprém Megyei ÉFOÉSZ Közhasznú Egyesülete Tapolca) *Támogatott lakhatás és a Kulcsprogram.*

Az előadás az összefüggéseket tárta fel, minthogy az ÉFOÉSZ-nak 1981-es megalakulása óta kiemelt célja, hogy valamennyi értelmi fogyatékos személy számára szükségleteinek, igényeinek megfelelő, magas minőségű szolgáltatásokhoz való hozzáférést segítse. 2011-ben az „Értelmi sérültek önálló életének, otthonának megteremtését” tűzte zászlajára, amikor kidolgozta a „Kulcsprogram” elnevezésű modelljét. Célja, hogy az értelmi fogyatékos embereknek is olyan lakhatási körülményeket biztosítsunk, amely a társadalom többségéhez hasonló, társadalmi befogadásukat erősíti, segíti, hogy a lehető legjobb eredményeket éri el az önállóság terén, és lehetővé válik, hogy az egyének közösségben éljenek, ne mint egy lakó, vagy páciens, hanem mint egy polgár és egy közösség megbecsült tagja.

Dr. Hegedüs Lajos (Mozgáskorlátozottak Somogy Megyei Egyesülete) *A súlyos fogyatékossgal élő emberek komplex ellátását biztosító szociális szolgáltató rendszer elemei.*

A komplex ellátó rendszer alapelemei a jogi szabályozás szintjén, rendelkezésre állnak, azonban igen jelentős a differenciálódás az ország településein és egyéb területein, továbbá kifejezetten elégtelen a működtetésükre rendelkezésre álló forrás.

Horváth Péter (ELTE BGGYK Fogyatékossg és Társadalmi Részvétel Intézet) *az Önrendelkezés és könnyen érthető kommunikáció - a KÉK hazai fejlesztésének lehetőségei.*

Az értelmileg akadályozott gyermekek és felnőttek társadalmi életben való részvételének egyik fontos feltétele, hogy képesek legyenek tájékozódni az őket körülvevő világban, így megérthessék az információkat. Az információk egyúttal segítenek a mindennapi élethelyzetekben szükséges döntések meghozatalában. Az értelmi sérült gyermekek kommunikációs képességeinek fejlesztése hagyományosan része a gyógypedagógiai tevékenységnek. A korszerű gyógypedagógia emellett kínál egy másik megközelítést is: a megoldást az értelmi sérült személy társadalmi részvételét akadályozó külső tényezők felszámolása jelentheti. Ilyen akadály az, ha az információk bonyolultak, nehezen értelmezhetők. A Könnyen Érthető Kommunikáció (KÉK) egy olyan módszertan, amivel éppen ezen lehet segíteni.

Kovács Zsuzsanna, Simonics Benjámín, (FSZK Nonprofit Kft.) *Az EFOP – 1.9.2. – VEKOP -16. MONTÁZS projekt. A fogyatékos személyek számára nyújtott szakmai és közszolgáltatások hozzáférhetőségének kialakítása, fejlesztése.*

A projekt négy területen valósít meg szakmai fejlesztéseket, az autizmussal élő gyermekek és felnőttek, a felnőtt beszéd- és nyelvi fogyatékosok, a speciális kommunikációs szükségletű személyek, valamint a Szociális és Gyermekvédelmi Központok tanácsadói által a fogyatékos családtaggal élő családok számára. A projekt keretében hiánypótló módszertanok, protokollok kerülnek kidolgozásra, valamint széleskörű szakemberképzések, továbbképzések, szülői kompetenciafejlesztő tréningek és mindezek mellett nagylétszámban tudásmegosztó, érzékenyítő programok a közszolgáltatásban dolgozók számára. Speciális szolgáltatások kialakításával és működtetésük modellezésével alapozzák meg a fenntarthatóságot. Ezek fontos azempontjait foglalta össze az előadás.

Súlyosan és halmozottan fogyatékosokat segítő Szakosztály

Szakosztályvezető: Hegedüs-Beleznai Csilla

Környei Kristóf (ELTE BGGYK, Gyógypedagógiai Módszertani és Rehabilitációs Intézet Szomatopedagógiai Szakcsoport) *A súlyosan-halmozottan fogyatékos tanulók bemutatása, közoktatásbeli helyzetük emberi jogi szempontú vizsgálata a szakértői bizottsági tevékenység tükrében.*

A szerző előadásában szakdolgozati kutatását ismertette. A téma kifejtésekor megállapításra került: a szakértői bizottságok jelenleg nincsenek olyan helyzetben, hogy a fenntartó számára hatékonyan jelezzék, hogy a népesség jelentős részének az oktatáshoz való joga – az ellátórendszer több színterén – sérül.

Márkus Eszter (ELTE BGGYK) *A fejlesztő nevelés-oktatás helyzete a 2015/16-os tanévben – egy országos kérdőíves felmérés eredményei alapján.*

Az előadásban részletesen bemutatásra került a fejlesztő nevelés-oktatás jogszabályban biztosított ellátási formáinak változása, a tanulók számára biztosított heti óraszámok alakulása ellátási formánként, a szakember-ellátottság helyzetének alakulása a gyógypedagógusok létszámának és szakképzettségének tekintetében, a szakember hiány mértéke.

Némethné Varga Viktória (ESZI Fejlesztő Gondozó Központ (FENO), Budapest) *Egy fogyatékosok nappali intézményének tapasztalatai a szociális ellátórendszerrel, illetve a tankötelezettség teljesítéséről fejlesztő nevelés-oktatás keretében.*

Az előadásban sorra kerültek a következő témakörök: A FENO helye a szociális ellátórendszerben. A kapacitások, a szakmák közti együttműködés. Az intézmény sajátosságai, specifikumai: szociális és köznevelés egy épületben. Hozzáférhető alapszolgáltatások.

Domán Dorina (ELTE BGGYK GYMRI Szomatopedagógiai Szakcsoport) *A magas támogatási szükséglettel élő személyeket nevelő családok, szülők helyzete és jövőképe Heves megyében.*

Előadásában szakdolgozati kutatásának eredményeit ismertette.

Miksztai-Réthey Brigitta, Havasi Ágnes, Földesiné Czövek Klára, Bíró Veronika (ELTE BGGYK GYOPSZI; ELTE BGGYK ATIVIK) *Családközpontú kommunikáció-fejlesztő támogatás Angelman szindrómás gyermekek részére.*

Az Angelman szindrómát a genetikai okokra visszavezethető idegrendszeri fejlődési zavar mellett nyelvi és kommunikációs nehézségek megjelenése jellemzi. Egy három hónapos projekt során hat AS gyermek és családja kapott támogatást a gyermekek kommunikációjának fejlesztésében. Az előadás során az egyes gyermekek esetében kitűzött célok részletes ismertetése mellett a szakemberek tapasztalatait és a családok visszajelzéseit foglalták össze a szerzők. *A program az FSZK és a Magyar Angelman Szindróma Alapítvány támogatásával valósult meg.*

Tóth Mónika (Fogyatékos Személyek Esélyegyenlőségéért Közhasznú Nonprofit Kft.) *Az EFOP 1.9.2-Vekop-16-2016-00001 „A fogyatékos személyek számára nyújtott szakmai és közszolgáltatások hozzáférhetőségének kialakítása, fejlesztése” című projekt keretében*

a „Speciális kommunikációs szükségletű személyek számára tervezett komplex szolgáltatások ismertetése”.

A projekt tartalmi elemeinek, és az ehhez hozzárendelt célok ismertetése állt az előadás fókuszában.

Hegedűs Szilvia (Vakok Általános Iskolája Halmozottan Fogyatékos és Siketvak Gyermekek Tagozata, Budapest) *A komplex kommunikációs eszközök és módszerek alkalmazása az iskolai közegben egy heterogén összetételű csoport esetében.*

Az előadás összefoglalta, hogy hogyan valósítható meg mindez a gyakorlatban.

Kapcsáné Németi Júlia (Fogyatékos Személyek Esélyegyenlőségéért Közhasznú Nonprofit Kft.) *Írjuk le, mutassuk be, adjuk át vagy válasszuk ki és építsük be! Hogyan lesz az innovációs törekvésekből mintaadó jó gyakorlat? Hogyan lesz mások jó gyakorlatából a mi pedagógiai gyakorlatunk?*

Előadásában a szerző foglalkozott az adaptáció, a jó gyakorlat átadásának és átvételnek kérdéseivel.

Ajtai Edit (Zalaegerszegi Nyitott Ház Óvoda, Általános Iskola, Fejlesztő Nevelés-Oktatást Végző Iskola és Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény) *A fejlesztő nevelés-oktatás dimenziói kamaszkorú gyermekeknél.*

Felvetette a kamaszkorú és a fiatal felnőtt korba lépő tanulók gyógypedagógiájának dilemmáit, megosztja az együtt megélt nehézségeket és örömeiket. Az előadás az Eszterlánc osztálycsoport Reggeli kör és Szűkebb-tágabb környezet foglalkozásaiba adott betekintést.

Gyuránné Pusztai Livia (Móricz Zsigmond Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény, Lenti) *„Ablakot nyitok a világra” A fejlesztő nevelésben-oktatásban foglalkoztatott súlyosan-halmozottan sérült tanulók rehabilitációja során szerzett tapasztalatok bemutatása a reggeli kör foglalkozáson keresztül.*

A Reggeli kör és kommunikáció, mint a nap legfontosabb tevékenységének bemutatása állt az előadás fókuszában, de ennek kapcsán az élhető, hozzáférhető környezetet megteremtését is hangsúlyozta.

Proszonyák Zsuzsanna (Napsugár Gyógypedagógiai Módszertani Központ, Kaposvár) *Környezeti tényezők, valamint stabil és biztonságos testhelyzetek szerepe és jelentősége a súlyosan és halmozottan fogyatékossgal élő gyermekek esetében.*

Az előadásban a szerző a téma kapcsán hangsúlyozta a jól megválasztott támogató segédeszközök jelentőségét.

Ölvetiné Jelinek Beáta (Napsugár Gyógypedagógiai Módszertani Központ, Kaposvár) *Súlyosan halmozottan sérült gyermekek és fiatalok mozgásnevelésének bemutatása a Napsugár Gyógypedagógiai Módszertani Központ Fejlesztő Nevelés-Oktatás Egységében.*

Előadásában a szerző ismertette a mozgásnevelés munkatervüket, a tervezés szempontjait, hangsúlyozta az optimális testhelyzetek kialakításának fontosságát. Kitért a súlyosan-halmozottan sérült fiatalok mozgásnevelésében megjelenő nehézségekre is.

*A programot követően **intézménylátogatásra volt lehetőség** egyéni érdeklődés alapján, a Mozgáskorlátozottak Somogy Megyei Egyesületének fenntartásában működő lakóotthon, átmeneti otthon, támogatott lakhatás, gyógypedagógiai központ megtekintésére nyílt lehetőség.*

Pedagógiai szakszolgálati szakosztály

Szakosztályvezető: Metzger Balázs

Gereben Ferencné (ELTE BGGYK GYOPSZI) *Szakértőknek szakmai szemmel – felvetések a szakértői bizottsági munka tartalmi kérdéseire.*

A témával kapcsolatban a diagnosztikus munka hangsúlyos aspektusaira hívta fel a figyelmet a szerző.

Ezt követően a Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat munkatársai különböző témákat érintettek.

Metzger Balázs, Pálvölgyiné Kozmér Krisztina előadása a szakértői vélemények felépítése, jogszabályi megfelelése, a fővárosi gyakorlat bemutatása témában aktuális működési kérdéseket tárgyal.

Kovácsné Tóth Krisztina, Kórizs Tímea pedig a Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálatban, a szakértői bizottsági tevékenység keretében zajló diagnosztikus folyamat helyi sajátosságait foglalta össze.

Varga Fanni a szakértői bizottsági munka kérdéseit a szakértői vélemény készítésén innen és túl - egy esetismertetésen keresztül mutatta be, amely a problémakezelés szempontjából modellértékű kitekintés a többségi intézményekkel való együttműködés szempontjából.

Benkő Vanda, Brückner Ágnes (Baranya Megyei Pedagógiai Szakszolgálat) *A járási és megyei szakértő bizottság – a szakértői bizottsági tevékenység nehézségei.*

Az előadásban a szerzők hangsúlyozták az együttműködés fontosságát, a szakemberek közötti konzultáció szükségességét.

Tímár Eszter (Baranya Megyei Pedagógiai Szakszolgálat) *A logopédiai szűrések, vizsgálatok és kapcsolódó dokumentumok tervezete a megváltozott jogszabály tükrében Baranyában.*

Az előadás olyan kérdésekre világított rá, amelyek további egyeztetések szükségességét vetik fel az országos gyakorlat szempontjából.

Szigeti Mónika (Somogy Megyei Pedagógiai Szakszolgálat) *„Hogyan mondjam el Neked?” – A diagnózis felvetése a szülőknek.*

Az előadás a diagnózis reális, de mégis empatikus közlésének kérdéseit vetette fel.

Oláh Bernadett, Eperjesiné Pósz Tünde (Somogy Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Barcsi Tagintézménye) *Gyermekrajzok üzenete.*

Az előadás az óvodáskorú, különböző megfigyelési szempontok alapján történt pszichológiai, pedagógiai szempontú áttekintés nyomán a gyermekrajzok üzenetét közvetítette.

Magyar Gábor (Somogy Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Siófoki Tagintézménye) *Útban a kognitív mozgásterápia felé.*

A szerző bemutatta, hogy a Magyar Mozgáskotta Módszer és az elméleti keretét megfogalmazó mozgáspszichológiai szemlélet hatékony fejlesztési lehetőségeket kínál, a

kognitív mozgásterápia lehetőségeinek felhasználásával a kognitív képességek hatékony mozgásos fejlesztési lehetőségét nyújtja.

Sipos Zsóka (Meixner Alapítvány) *Az 5. évfolyamos tanulók mérésére kidolgozott Meixner-olvasólap sztenderdizálásának első eredményei.*

Az előadás az 5. évfolyamos tanulók mérésére kidolgozott Meixner-olvasólap sztenderdizálásának első eredményeiről számolt be, 958 gyermek adataira épülő kritériumrendszer kidolgozásának céljából.

A szakosztályi program jól jelezte, hogy a pedagógiai szakszolgálatokban folyó munka speciális kérdésfelvetéseket hordoz, amelyeknek kimunkálása hatékony segítség lehet a hazai ellátórendszer továbbfejlesztésében és az együttnevelés hatékonyabb megvalósításában. A szakosztályi javaslatokban a KLIK felé irányult a kérés, hogy segítsék elő a konferenciárésztvevők támogatását az intézményi költségvetésekben és a GYOSZE szakfolyóirat intézményi előfizetését a korábbi gyakorlatnak megfelelően. A konferencia gazdag programjának továbbgondolása a szakosztályokat műhelykonferenciák szervezésére készítheti, s ezeknek eredményei beépülhetnek a 2018. évi konferenciába. Ennek helyszíne Budapest lesz, pontos időpontját a MAGYE honlapján és lapunk későbbi számaiban közöljük. Köszönet a szervezőknek és minden résztvevőnek, hogy a közel 500 fő részvételével lezajlott kaposvári konferencia tartalmas élményt, kikapcsolódást, előremutató szakmai együttlétet jelentett.

Összeállította: Gereben Ferencné, a MAGYE elnöke